Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aan de Staatssecretaris Rechtsbescherming

Cluster secretaris-generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Kamerbrief en handreiking invoeringstoets

Datum
3 september 2024

Onze referentie
5739819

Bijlage(n)
6

1. Aanleiding

In het kader van de rijksbrede ontwikkeling van de invoeringstoets is bijgevoegde kamerbrief over de stand van zaken van de implementatie van de invoeringstoets en de rijksbrede handreiking voor de invoeringstoets opgesteld. Tijdens de verdiepingssessie over wetgevingskwaliteit op 22 augustus jl., bent u hierover geïnformeerd. Naar aanleiding van dit gesprek is een korte passage aan de brief toegevoegd over het wetgevingsbeleid in brede zin, met een vooruitwijzing naar de aankomende Staat van de wetgevingskwaliteit (laatste paragraaf 'Tot slot').

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met agendering van de kamerbrief met twee bijlagen in de Ambtelijke Commissie Publieke Dienstverlening (ACPD) op 26 september en vervolgens met verzending van de stukken aan de Tweede Kamer via de Ministeriële Commissie Publieke Dienstverlening (MCPD) indien de ACPD daarmee instemt, en de Ministerraad.

De ACPD bestaat uit vertegenwoordigers van ministeries, toezichthouders, publieke dienstverleners, gemeenten en provincies. In de MCPD zitten alle leden van het kabinet.

3. Kernpunten

De brief informeert de Tweede Kamer over de stand van zaken van de ontwikkeling van de invoeringstoets. Als bijlagen bij de brief worden de rijksbrede handreiking invoeringstoets (wordt parallel aan ACPD-behandeling als apart document opgemaakt) en een indicatief overzicht van opgeleverde en toegezegde invoeringstoetsen gevoegd.

4. Toelichting

4.1 Ontwikkeling instrument

De invoeringstoets is een ex durante beleidsinstrument, ontwikkeld in reactie op het rapport Ongekend Onrecht. Kort na de implementatie van nieuwe regelgeving moet worden nagegaan hoe die regelgeving uitpakt in de praktijk voor de uitvoering en de doelgroep, zodat op tijd kan worden bijgestuurd als dat nodig is.

Cluster secretaris-generaal
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid

Datum
3 september 2024

Onze referentie
5739819

De verantwoordelijkheid voor de rijksbrede implementatie van de invoeringstoets is belegd bij JenV. Verschillende onderdelen binnen de Rijksoverheid hebben de afgelopen jaren onderzocht op welke manier een invoeringstoets een bijdrage kan leveren aan dossiers. De ervaringen zijn, onder leiding van JenV, in rijksbreed verband uitgewisseld. Inmiddels zijn verschillende invoeringstoetsen uitgevoerd (zie bijlage 3 voor een indicatief overzicht). Op basis van de opgedane ervaringen is in 2024 een handreiking ontwikkeld (zie bijlage 2). Deze handreiking biedt een kader voor het doen van een invoeringstoets.

De laatste kamerbrief over de invoeringstoets dateert van september 2022. (Zie ter info bijlage 5 en 6 voor de kamerbrieven over de invoeringstoets uit 2022). Omdat de invoeringstoets sindsdien verder is ontwikkeld, er een rijksbrede handreiking is opgesteld en de Kamer zelf regelmatig om een invoeringstoets verzoekt, is het zinvol om de Tweede Kamer middels een vervolgbrief te informeren over de stand van zaken en in te gaan op de betrokkenheid van de Kamer bij invoeringstoetsen.

4.2 Kern invoeringstoets

De invoeringstoets bestaat in de kern uit twee hoofdvragen en zes deelvragen. Deze centrale vragen van de invoeringstoets zoals die in 2022 zijn geformuleerd, zijn op basis van de ervaringen iets aangepast en komen als volgt te luiden:

1. Hoe pakt de regeling uit voor de mensen, organisaties of bedrijven voor wie de regeling is bedoeld?

A. Hoe wordt de regeling ervaren door de doelgroep en andere belanghebbenden?
B. Ontstaan er in de praktijk knelpunten of onbedoelde effecten? (bijvoorbeeld ICT-problemen of discriminerende aspecten)
C. In hoeverre komt de praktijk overeen met de aannames uit de voorbereidingsfase van de regeling?

2. Hoe pakt de regeling uit voor de uitvoering?

A. Hoe wordt de uitvoering van de regeling ervaren door de uitvoerende organisaties?
B. Ontstaan er in de uitvoeringspraktijk knelpunten of onbedoelde effecten?
C. In hoeverre komt de praktijk overeen met de aannames uit de uitvoeringstoets?

Deelvragen 1A en 2A zijn nieuw ten opzichte van de vragen uit 2022. De vraag over discriminerende aspecten die in de brief uit april 2022 nog als separate deelvraag was opgenomen is geïncorporeerd in vraag 1B. Wanneer blijkt dat een regeling in de praktijk discriminerende effecten heeft, kan dat immers per definitie worden beschouwd als een onbedoeld effect. Ook de vraag over in hoeverre de kwaliteit van de uitvoering is geborgd, is niet meer expliciet opgenomen als deelvraag. Signalen over knelpunten die de kwaliteit van de uitvoering aantasten komen in vraag 2B aan bod. De deelvragen zijn ondersteunend aan de hoofdvragen, maar kunnen afhankelijk van het specifieke beleidsdossier worden aangepast of aangevuld met andere vragen.

4.3 Inhoud kamerbrief

In de kamerbrief wordt een aantal punten benadrukt:

- Hoewel inmiddels ervaring is opgedaan met het doen van invoeringstoetsen en er een handreiking is, is de ontwikkeling van het instrument nog niet voltooid.

Cluster secretaris-generaal
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid

Datum
3 september 2024

Onze referentie
5739819

De komende tijd blijft de staatssecretaris zich inzetten voor de verdere ontwikkeling en implementatie van het instrument.

- Het is niet nodig om voor alle nieuwe regelgeving een invoeringstoets te doen. Op basis van de opgedane ervaringen zijn indicatoren ontwikkeld voor het selecteren van dossiers die zich goed lenen voor een invoeringstoets. Dit is verder uitgewerkt in de handreiking.
- Een kenmerk van de invoeringstoets is de lichtvoetigheid van het instrument. De uitvoering van een invoeringstoets vergt echter wel extra capaciteit en afhankelijk van het type dossier en de omvang ervan zal de invoeringstoets de ene keer lichtvoetiger zijn dan de andere keer. Belangrijk is om hierin een goede balans te vinden en te voorkomen dat de invoeringstoets een log en traag instrument wordt, waardoor niet op tijd wordt ingegrepen op knelpunten en ongewenste effecten.
- De centrale vragen van de invoeringstoets zoals die in 2022 zijn geformuleerd, zijn op basis van de ervaringen iets aangepast (zie paragraaf 4.2 van deze nota voor een toelichting)
- Kamerleden kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij invoeringstoetsen. Ze kunnen bijvoorbeeld signalen over de werking van regelingen doorgeven aan het kabinet, verzoeken om invoeringstoetsen, of in gesprek gaan met de verantwoordelijke bewindspersoon over de resultaten van een invoeringstoets.

4.4 Politieke context

De invoeringstoets is aangekondigd in de kabinetsreactie op het rapport Ongekend Onrecht (januari 2021). Er is veel politiek draagvlak voor het instrument. Er worden regelmatig vanuit het kabinet toezeggingen gedaan aan de Kamer om een invoeringstoets te doen.

4.5 Afstemming

Binnen JenV

De verantwoordelijkheid voor de invoeringstoets binnen JenV is belegd bij de directie Eigenaarsadvisering (DEA). Om die reden zijn zij expliciet betrokken bij de totstandkoming van de kamerbrief en de handreiking.

Buiten JenV

De handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met verschillende uitvoeringsorganisaties en departementen binnen de Rijksoverheid, waaronder de Belastingdienst, RVO, SZW en het UWV. Op het onderwerp ‘openbaarheid’ en de discriminatietoets heeft afstemming plaatsgevonden met BZK.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.